

Energie Management Actieplan

Rapport

Aveco de Bondt BV

Holten - Amstelveen - Breda - Eindhoven - Nieuwegein

Burgemeester van der Borchstraat 2, 7451 CH Holten

T +31 88 004 82 12

info@avecodebondt.nl

avecodebondt.nl

Energie Management Actieplan

project KAM: Duurzaamheid
projectnummer 25R91504
projectleider Helga Leeuwenkamp - van der Reest

datum 25 maart 2025
referentie 25R91504_AdB_RAP_0009_v1.0

opdrachtgever Aveco de Bondt bv - KAM (915)
adres

contactpersoon

status Concept
versie 1.0
auteur Helga Leeuwenkamp

paraaf
gecontroleerd Enrico Koenis

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Reductiedoelstellingen	5
2.1	Scope 1	5
2.2	Scope 2	6
2.3	Scope 3	6
2.4	Energiedoelstellingen	7
2.5	Conclusie	7
3	Plan van Aanpak	8
3.1	Maatregelen voor behalen van reductiedoelstelling Scope 1	8
3.1.1	Hybride werken	8
3.1.2	Elektrische poolauto's	8
3.1.3	100% elektrische leaseauto's in 2027	8
3.1.4	Faciliteren gebruik OV en (elektrische) fiets	8
3.1.5	Beperken gasverbruik vestigingen	8
3.2	Maatregelen voor behalen van reductiedoelstelling Scope 2	8
3.3	Maatregelen voor behalen van reductiedoelstellingen Scope 3	9
3.4	Informatiebehoefte	9
3.5	Monitoring en meting	9
3.6	Afwijkingen, corrigerende en preventieve maatregelen	9
4	Deelname aan en initiatie van initiatieven	10
4.1	Deelnames	10
4.1.1	Deelname initiatief 'Circulair woonconcept' (2017-heden)	10
4.1.2	"Duurzaam GWW"	10
4.1.3	Normcommissie Duurzaamheid van Bouwwerken (NEN)	10
5	Verantwoordelijkheden en taakstellingen	11
5.1	Algemene beschrijving verantwoordelijkheden Organisatie:	11
5.2	Maatregelen	11
5.3	Initiatieven	11

1 Inleiding

CO₂ reductie is voor Aveco de Bondt een belangrijk thema. Dit komt voort uit onze eigen overtuiging, maar ook uit het groeiende belang voor onze klanten en het feit dat een deel van onze dienstverlening direct gericht is op het realiseren van CO₂ reductie bij organisaties.

Aveco de Bondt heeft in juli 2012 de implementatie van de CO₂ Prestatieladder afgerond op niveau 3. In juli 2015 hebben wij vervolgens niveau 5 behaald. Dit certificaat wordt jaarlijks opnieuw getoetst en verlengd.

Dit Energie Management Actieplan is opgesteld in het kader van de CO₂ Prestatieladder versie 4.0, trede 2. In dit document beschrijven wij onze CO₂ reductiedoelstellingen, de bijbehorende maatregelen en de wijze waarop we de voortgang monitoren en borgen binnen de organisatie.

Daarnaast hebben wij een halfjaarlijkse monitoringscyclus ingericht, zodat we tijdig kunnen bijsturen wanneer dat nodig is. Door actief te communiceren met medewerkers en relevante stakeholders vergroten we het CO₂ bewustzijn en stimuleren we betrokkenheid bij ons energie- en reductiebeleid.

Dit Energie Management Actieplan beschrijft de reductiedoelstellingen, maatregelen en monitoring van energieverbruik en CO₂-emissies binnen Aveco de Bondt. Het document is opgesteld in het kader van de CO₂ Prestatieladder versie 4.0, trede 2. De beoordeling van de voortgang, besluitvorming over bijsturing en vaststelling van resultaten vindt plaats binnen de directiebeoordeling, die is vastgelegd in een afzonderlijk document.

2 Reductiedoelstellingen

De meest materiële emissiebronnen zoals vastgesteld in de energiebeoordeling vormen de basis voor de reductiedoelstellingen van Aveco de Bondt. De doelstellingen zijn opgesteld op basis van het referentiejaar 2025 en richten zich op scope 1, scope 2 en de meest materiële scope 3-emissies. De doelstellingen zijn uitgewerkt voor de periode 2025 tot en met 2030, met 2027 als tussentijds evaluatiemoment.

Bij het vaststellen van de reductiedoelstellingen is rekening gehouden met de verwachte ontwikkeling van Aveco de Bondt in de periode 2025 tot en met 2030. De organisatie verwacht haar dienstverlening en projectenportefeuille verder uit te bouwen, waardoor het aantal medewerkers, projecten en mobiliteitsbewegingen kan toenemen. Ondanks deze verwachte groei zijn de reductiedoelstellingen geformuleerd als absolute reductiedoelstellingen. Dit betekent dat Aveco de Bondt niet alleen de uitstoot per medewerker of per project wil verlagen, maar ook de totale CO₂-uitstoot daadwerkelijk wil reduceren. Door verdere elektrificatie van het wagenpark, verduurzaming van de energievoorziening, energiebesparing binnen de kantoorlocaties en het stimuleren van duurzame mobiliteit wordt verwacht dat een groei van de organisatie niet leidt tot een evenredige groei van de CO₂-uitstoot. De effecten van de ontwikkeling van de organisatie worden meegenomen in de periodieke monitoring, voortgangsrapportages en directiebeoordelingen. Wanneer de groei van de organisatie afwijkt van de verwachtingen, wordt beoordeeld of aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn om de reductiedoelstellingen te kunnen blijven realiseren.

De reductiedoelstellingen sluiten aan op de ambitie van Aveco de Bondt om uiterlijk in 2050 netto nul uitstoot te bereiken en om in 2030 een nagenoeg emissievrije bedrijfsvoering te realiseren. De voortgang wordt gemonitord via de emissie-inventaris, de voortgangsrapportages en de directiebeoordeling.

Voor scope 1 en 2 is als doel gesteld om de CO₂-uitstoot in 2030 met 92% te reduceren ten opzichte van 2025. Om deze doelstelling te realiseren zijn de volgende tussenstappen vastgesteld:

Jaar	Reductiedoelstelling scope 1 en 2 t.o.v. 2025
2025	Referentiejaar
2027	35% reductie
2028	60% reductie
2030	92% reductie

Naast de absolute reductiedoelstelling wordt de CO₂-uitstoot per FTE gemonitord als aanvullende prestatie-indicator. Hiermee wordt inzicht verkregen in de ontwikkeling van de CO₂-intensiteit van de organisatie en de invloed van organisatorische groei op de emissies. Door zowel de absolute uitstoot als de uitstoot per FTE te monitoren, kan de voortgang van de reductiedoelstellingen worden beoordeeld, waarbij rekening wordt gehouden met veranderingen in de omvang van de organisatie. De CO₂-uitstoot per FTE wordt gebruikt als aanvullende indicator voor de beoordeling van de voortgang, maar vervangt de absolute reductiedoelstellingen voor scope 1 en scope 2 niet.

2.1 Scope 1

De grootste bijdrage aan de CO₂-uitstoot binnen Aveco de Bondt wordt veroorzaakt door mobiliteit en het wagenpark. De reductiestrategie richt zich daarom voornamelijk op de elektrificatie van het wagenpark, het terugdringen van fossiele brandstoffen en het verminderen van zakelijke kilometers. De ambitie is om de uitstoot binnen scope 1 in 2030 vrijwel volledig te elimineren.

De reductiedoelstelling voor scope 1 levert de grootste bijdrage aan het realiseren van de reductiedoelstelling voor scope 1 en 2. Uit de energiebeoordeling en de periodieke voortgangsrapportages blijkt dat de meest materiële emissies van Aveco de Bondt binnen scope 1 plaatsvinden. Het grootste deel van deze emissies is gerelateerd aan mobiliteit en het wagenpark.

Deze reductiedoelstelling heeft met name betrekking op de volgende emissiebronnen:

- Leaseauto's, poolauto's en bedrijfswagens.
- Aardgasverbruik voor verwarming van de kantoorlocaties.

2.2 Scope 2

Binnen scope 2 ligt de focus op het verduurzamen van de energievoorziening van de kantoorlocaties. De reductie wordt gerealiseerd door energiebesparing, toepassing van groene elektriciteit en het verder terugdringen van fossiele energiebronnen voor verwarming en gebouw gebonden energiegebruik.

Omdat vanaf 2020 gebruik wordt gemaakt van volledig vergroende elektriciteit, ligt de nadruk van het reductiebeleid op scope 1, waar de grootste emissies plaatsvinden. Voor het pand in Nieuwegein geldt een uitzondering, omdat daar via de verhuurder grijze stroom wordt afgenomen. In 2021 zijn zonnepanelen geplaatst op het pand in Holten. Voor de vestigingen Amstelveen en Nieuwegein wordt onderzocht of plaatsing van zonnepanelen mogelijk is.

Ondanks de beperkte emissies binnen scope 2 zijn maatregelen vastgesteld om deze emissies verder te reduceren. De reductiedoelstellingen richten zich daarbij op het verder verminderen van het energieverbruik, het vergroten van het aandeel duurzame energie en het terugdringen van fossiele energie voor gebouw gebonden toepassingen.

2.3 Scope 3

Naast de emissies binnen de eigen bedrijfsvoering richt Aveco de Bondt zich op het verminderen van emissies binnen de keten. De focus ligt op ingekochte goederen en diensten, zakelijke mobiliteit buiten lease- en poolauto's en woon-werkverkeer. Daarnaast wordt gestuurd op het vergroten van de invloed op CO₂-reductie binnen projecten en inkoopprocessen.

De geselecteerde scope 3-categorieën zijn gebaseerd op de meest materiële emissies binnen de waardeketen van Aveco de Bondt. Hoewel deze emissies grotendeels buiten de directe invloedssfeer van de organisatie plaatsvinden, kan Aveco de Bondt door haar rol als opdrachtgever, inkoper, adviseur en samenwerkingspartner bijdragen aan het verminderen van deze emissies. Door duurzaam inkopen, het integreren van CO₂-overwegingen in projecten en het stimuleren van duurzame mobiliteit wordt invulling gegeven aan deze verantwoordelijkheid.

Aveco de Bondt streeft ernaar om de invloed op ketenemissies de komende jaren verder te vergroten. Daarbij wordt actief samengewerkt met leveranciers, opdrachtgevers en andere ketenpartners om CO₂-reductie onderdeel te maken van besluitvorming, ontwerpkeuzes en inkoopprocessen. Door kennisdeling en samenwerking wordt beoogd een bredere impact te realiseren dan uitsluitend binnen de eigen bedrijfsvoering mogelijk is.

De voortgang van de scope 3-doelstellingen wordt periodiek beoordeeld aan de hand van de beschikbare emissiegegevens, de uitgevoerde maatregelen en de mate waarin CO₂-overwegingen zijn geïntegreerd in projecten en inkooptrajecten. De resultaten worden besproken tijdens de directiebeoordeling en gebruikt om maatregelen waar nodig aan te scherpen.

Scope 3 doelstelling	Doelstelling
Reductie materiële scope 3-emissies	25% reductie in 2030 ten opzichte van 2025.
Versterken van invloed op CO ₂ -reductie in de keten	In minimaal 80% van de relevante projecten en inkooptrajecten wordt CO ₂ -impact expliciet meegenomen in de besluitvorming in 2030.

2.4 Energiedoelstellingen

Aveco de Bondt stelt aanvullende energiedoelstellingen vast voor het verminderen van het energieverbruik en het vergroten van het aandeel duurzame energie. Deze energiedoelstellingen dragen direct bij aan het behalen van de reductiedoelstellingen voor scope 1 en scope 2. De organisatie zet in op het verder verduurzamen van de energievoorziening van de kantoorlocaties, het terugdringen van fossiele energiebronnen en het stimuleren van emissievrije mobiliteit. Daarnaast wordt gestuurd op energiebesparing door bewuster energiegebruik, optimalisatie van installaties en verdere verduurzaming van gebouwen.

Om deze doelstellingen te realiseren wordt ingezet op de volgende speerpunten:

Duurzame energievoorziening.

- Gebruik van groene elektriciteit voor alle kantoorlocaties.
- Onderzoek naar aanvullende mogelijkheden voor lokale opwekking van duurzame energie.

Energiebesparing in gebouwen.

- Verminderen van het energieverbruik door efficiënter gebruik van gebouwen en installaties.
- Verder terugdringen van fossiele energie voor verwarming en gebouw gebonden toepassingen.

Emissievrije mobiliteit.

- Verdere elektrificatie van het wagenpark.
- Stimuleren van mobiliteit op basis van duurzame elektriciteit.

Monitoring en verbetering.

- Periodiek monitoren van energieverbruik en energiebesparende maatregelen.
- Evalueren van de voortgang via de emissie-inventaris, voortgangsrapportages en directiebeoordeling.

Dit resulteert in de volgende energiedoelstellingen:

Energiedoelstelling	Doelstelling
Energieverbruik	92% reductie in 2030 t.o.v. 2025
Groene elektriciteit	100% groene elektriciteit voor alle kantoorlocaties uiterlijk in 2030
Fossiele energie	Gefaseerde uitfasering van fossiele energie voor verwarming
Mobiliteit	Volledig emissievrije mobiliteit op duurzame elektriciteit

2.5 Conclusie

De reductiedoelstellingen van Aveco de Bondt zijn gericht op het realiseren van een nagenoeg emissievrije bedrijfsvoering in 2030. De focus ligt daarbij op het reduceren van emissies binnen scope 1 en scope 2 door verdere elektrificatie van het wagenpark, het terugdringen van fossiele energie en het verduurzamen van de energievoorziening. Daarnaast wordt actief gewerkt aan het vergroten van de invloed op scope 3-emissies door het integreren van CO₂-overwegingen in projecten, dienstverlening, inkoop en samenwerking met opdrachtgevers en ketenpartners.

Door de combinatie van reductiedoelstellingen, energiedoelstellingen en concrete maatregelen wordt invulling gegeven aan de transitie naar een klimaatneutrale bedrijfsvoering en wordt bijgedragen aan de klimaatambities van Aveco de Bondt voor 2030 en 2050.

3 Plan van Aanpak

Dit plan van aanpak beschrijft de maatregelen die vanaf heden getroffen worden om de reductiedoelstellingen te behalen. De maatregelen gelden voor zowel de bedrijfsvoering als de projecten.

3.1 Maatregelen voor behalen van reductiedoelstelling Scope 1

1. Gemiddeld 2 dagen in de week meer thuiswerken door implementatie hybride werken
2. Twee extra elektrische poolauto's
3. Vanaf 2022 worden er alleen nog elektrische leaseauto's uitgeleverd.
4. Faciliteren van gebruik OV en (elektrische) fiets
5. Beperken gasverbruik vestigingen
6. Onderzoeken en stimuleren van energieflexibiliteit binnen het wagenpark, waaronder slim laden en laden buiten piekuren.

3.1.1 Hybride werken

Door de corona maatregelen is thuiswerken genormaliseerd. Omdat we ook in de toekomst thuiswerken een vast onderdeel willen laten zijn van onze manier van werken, is op 1 juni 2021 het plaats- en tijdonafhankelijk werken beleid onderdeel geworden van onze arbeidsvoorwaarden. Het uitgangspunt is minimaal 1 volledige werkdag per week en maximaal 3 à 4 werkdagen in de week op basis van een fulltime dienstverband.

3.1.2 Elektrische poolauto's

Momenteel zijn er vier elektrische poolauto's aanwezig. Als er sprake is van uitbreiding van het aantal poolauto's, wordt in principe een elektrische poolauto aangeschaft. De overweging voor bijvoorbeeld vestiging Breda was altijd dat zij konden beschikken over een poolauto op basis van fossiele brandstof, omdat zij parkeren op een openbare parkeerplaats. Echter, de ontwikkelingen gaan door, waardoor er inmiddels meerdere laadpalen (8) beschikbaar zijn op de betreffende parkeerplaats.

3.1.3 100% elektrische leaseauto's in 2027

In maart 2022 is besloten dat bij nieuwe leasecontracten uitsluitend elektrische auto's worden uitgegeven. Op dit moment is ongeveer 60% van het wagenpark elektrisch. Door verdere elektrificatie van het wagenpark wordt toegewerkt naar een volledig elektrisch leasewagenpark in 2027. Alle vestigingen beschikken over laadvoorzieningen. Daarnaast is een regeling opgenomen om het plaatsen van een laadpaal bij medewerkers thuis te faciliteren.

3.1.4 Faciliteren gebruik OV en (elektrische) fiets

Medewerkers hebben de mogelijkheid om gebruik te maken van een NS Business Card, die toegang geeft tot alle vormen van openbaar vervoer. In de arbeidsvoorwaarden is een fietsregeling opgenomen. Met verhuurders van de vestigingen wordt structureel afgestemd over het uitbreiden van laadvoorzieningen voor elektrische auto's en fietsen waar dit nodig is. Bij nieuwe locaties is goede bereikbaarheid met openbaar vervoer een basisvoorwaarde. De arbeidsvoorwaarden worden periodiek geëvalueerd op het faciliteren van openbaar vervoer en (elektrische) fietsgebruik.

3.1.5 Beperken gasverbruik vestigingen

Vanaf 2024 geldt voor alle vestigingen dat de maximum temperatuur in de koude maanden is ingesteld op 19 graden. Daarnaast wordt gekoeld tot maximaal 6 graden onder de buitentemperatuur. Deze instellingen maken structureel onderdeel uit van het beleid om het gasverbruik van de vestigingen te beperken.

3.2 Maatregelen voor behalen van reductiedoelstelling Scope 2

1. Gemiddeld 2 dagen in de week meer thuiswerken door hybride werken (zie 3.1.1)

2. Inkoop 100% groene stroom
3. Faciliteren van gebruik OV en (elektrische) fiets (zie 3.1.4)
4. Sturen op energieflexibiliteit binnen kantoorlocaties door energiegebruik beter te spreiden over de dag.

3.3 Maatregelen voor behalen van reductiedoelstellingen Scope 3

Zie paragraaf 2.3.

3.4 Informatiebehoefte

Gezien de footprint van Aveco de Bondt is het vooral belangrijk om het brandstofverbruik van de verschillende brandstoffen inzichtelijk te hebben. Er wordt onderscheid gemaakt tussen benzine, diesel en gedeclareerde kilometers. Het verbruik van leaseauto's wordt ook gemonitord door de leasemaatschappij. Deze cijfers worden eens per kwartaal aangeleverd bij de wagenparkbeheerder. De gedeclareerde kilometers worden geregistreerd bij de administratie via de declaraties van de medewerkers.

Alle geïnventariseerde verbruiksdata wordt verwerkt in SmartTrackers. Daar is een formule in verwerkt, waardoor de data automatisch wordt omgerekend in CO₂ uitstoot.

Ook kan Aveco de Bondt in dit softwareprogramma controleren of we op schema zitten ten aanzien van de doelstellingen.

3.5 Monitoring en meting

Aveco de Bondt heeft per kwartaal CO₂ monitoringscyclus ingesteld. Op basis hiervan zal het beleid indien nodig worden bijgesteld. Deze cyclus staat beschreven in het kwaliteitsmanagementplan van de CO₂ Prestatieladder.

3.6 Afwijkingen, corrigerende en preventieve maatregelen

Wanneer uit de periodieke monitoring blijkt dat doelstellingen niet worden gehaald of dat maatregelen minder effectief zijn dan verwacht, worden aanvullende acties bepaald. Deze acties kunnen bestaan uit het aanpassen van bestaande maatregelen of het vaststellen van nieuwe maatregelen. De opvolging en besluitvorming hierover vindt plaats binnen de directiebeoordeling.

De voortgang van de reductiedoelstellingen wordt gevolgd via periodieke monitoring van het energieverbruik en de CO₂-emissies. Op basis van deze monitoring wordt beoordeeld in hoeverre de maatregelen bijdragen aan het behalen van de doelstellingen. Wanneer nodig worden maatregelen aangescherpt of aangevuld. Daarbij wordt ook specifiek gekeken naar ontwikkelingen rondom energieflexibiliteit en de effectiviteit van maatregelen op dit gebied.

4 Deelname aan en initiatie van initiatieven

Op basis van de vastgestelde informatiebehoefte is besloten deel te nemen aan de volgende initiatieven. De KAM-coördinator is verantwoordelijk voor het verzamelen, verwerken en verifiëren van de CO₂ gegevens. De directie is verantwoordelijk voor het vaststellen van de resultaten en het beoordelen van de voortgang ten opzichte van de gestelde doelstellingen.

4.1 Deelnames

4.1.1 Deelname initiatief 'Circulair woonconcept' (2017-heden)

Aveco de Bondt neemt deel aan een initiatief met meerdere partijen waarin wordt gewerkt aan een nieuw woonconcept dat circulair en gezond is. Het doel is om met alle partners die betrokken zijn te onderzoeken hoe de CO₂ uitstoot bij enerzijds winning en productie van materialen en anderzijds sloop en afvalverwerking naar beneden gebracht kan worden, door toepassing van circulaire ontwerpprincipes. Verschillende afdelingen van Aveco de Bondt brengen kennis en ervaring in met betrekking tot CO₂ reductie in de levenscyclus van woningen, ketenanalyses van andere woonconcepten en kennis van circulair bouwen. Dit initiatief is een vervolg op het initiatief ZuiverWonen.

4.1.2 "Duurzaam GWW"

Duurzaam GWW is een samenwerkingsverband van marktpartijen, overheidsopdrachtgevers en kennisinstituten dat is gericht op het verduurzamen van de Spoor-, Grond-, Weg- en Waterbouw. Aveco de Bondt neemt actief deel aan dit initiatief en levert kennis en expertise op het gebied van duurzaamheid en CO₂ reductie. Binnen Duurzaam GWW wordt samengewerkt aan het verminderen van milieubelasting, onder andere door het terugdringen van het gebruik van primaire grondstoffen en het verlagen van CO₂-emissies in projecten. Aveco de Bondt draagt hieraan bij door het verzorgen van training en advies en door opgedane kennis toe te passen in de eigen dienstverlening en projecten.

Website: <https://www.duurzaamgww.nl>

4.1.3 Normcommissie Duurzaamheid van Bouwwerken (NEN)

Deze normcommissie houdt zich bezig met het verbeteren van de Europese LCA-methode voor het berekenen en declareren van duurzaamheidsprestaties van bouwwerken en bouwproducten. Op deze Europese methode is ook de nationale Bepalingsmethode Milieuprestatie Bouwwerken gebaseerd. Daarnaast helpt de commissie bij het opstellen van productcategorieregels (Product Category Rules) voor diverse productgroepen.

Het werk van de normcommissie zorgt in zowel de B&U als de GWW voor een eenduidige set Europese eisen voor het declareren van milieurelevante productinformatie die zo goed mogelijk past bij de Nederlandse praktijk en een meetmethode voor de duurzaamheid van bouwwerken die mee verandert met de ontwikkelingen in wetenschap en praktijk. Zo bouwen we samen steeds duurzamer.

Collega Pierre van Vliet neemt deel aan deze commissie sinds 1 augustus 2023, hij volgt hiermee vertrekkend collega Max Drath op. Commissieleden zetten hun achterban en netwerk in om in deze Europese werkgroepen zo goed mogelijk de Nederlandse kennis en ervaring te kunnen verwoorden. In principe vergadert de nationale commissie tweemaal per jaar, maar er worden regelmatig ad-hoc vergaderingen gepland om een Europees overleg goed inhoudelijk voor te bereiden.

5 Verantwoordelijkheden en taakstellingen

Het uitvoeren van bovengenoemd plan van aanpak wordt uitgevoerd door de volgende personen binnen Aveco de Bondt.

5.1 Algemene beschrijving verantwoordelijkheden Organisatie:

- Riksta Zwart (Algemeen Directeur) Teun Keinsmann (Financieel Directeur) en Niels van Huët (Operationeel Directeur)
- Enrico Koenis, Directeur Business Line Bouw & Duurzaamheid, directievertegenwoordiger KAM
- Helga Leeuwenkamp, KAM Coördinator

5.2 Maatregelen

Maatregel	Verantwoordelijke	Tijdsbestek	Beschikbare middelen
Hybride werken: Gemiddeld 2 dagen in de week thuiswerken	Directie + HR	Gereed	Beleid
Wagenpark beleid VolkerWessels: elektrificering leaseauto's	Directie + HR	2022-2028	Beleid
Twee extra elektrische poolauto's	Directie + HR	Structureel vanaf 2024	Beleid

5.3 Initiatieven

Initiatief	Verantwoordelijke	Tijdsbestek	Beschikbare middelen
Circulair Woonconcept	Team Duurzame Strategie & impactanalyse		Min. 40 uur op jaarbasis
Duurzaam GWW	Team Duurzame Strategie & impactanalyse		Min. 40 uur op jaarbasis

